

Svømmeopplæring – hvem tar ansvar?

I forbindelse med fagvalg og svømmeundervisning ved Institutt for lærerutdanning og pedagogikk ved Universitetet i Tromsø, har vi registrert over år at studentenes grunnleggende ferdigheter i svømming har blitt svakere. Det resulterer i stort sprik i svømmeferdigheter. Noen holder høyt nivå, noen velger bort kroppsøving som fag og noen klarer ikke livredningsprøven som er obligatorisk. Dette får selvfølgelig konsekvenser, ikke bare for studentene, men også for kvaliteten i svømmeopplæringen i grunnskolen. Og det er trist, fordi elevene og lærere i grunnskolen ser på svømming som en viktig del av undervisningen. Hele 82 prosent av lærerne og 78 prosent av elevene ønsker mer svømming i følge Utdanningsforbundet, desember 2010.

Svake svømmeferdigheter

Kommer svake svømmeferdigheter som en overraskelse? Vinteren 2009 publiserte Synnovate en undersøkelse på oppdrag av Norges Svømmeforbund og Redningsselskapet, angående norske 5 klassinger sin svømmedyktighet. Resultatet viste at 49 prosent kunne svømme 200 meter uten flytemiddel, og 76 prosent svarte at de lærte å svømme av foreldrene eller på svømmekurs. Dette er kanskje ikke så rart, siden antall timer svømmeundervisning i Norge i gjennomsnittlig er 2,5 t i måneden og bare 57 prosent av 5 klassingene har svømmeundervisning i det store og hele. Dette står i stor kontrast til regjeringens satsning på svømming. Allerede i 2005 uttalte Stoltenberg at svømmebassengene skulle fylles. Kristin Halvorsen gjentok løftet i en pressemelding i 2009, etter den tragiske drukningsulykken hvor to brødre druknet. Bassengene skulle fylles og svømmeundervisningen skulle få et løft. Vi kan ikke se i vår jobb at dette er blitt fulgt opp av kommunene. Sammenlikner vi oss som nasjon, med våre naboland har vi et stykke vei å gå. På Island er 99 prosent av 10 åringene svømmedyktige og i Sverige ligger prosenten på 97. I Danmark kan 70 prosent av elevene svømme 200 meter eller lenger. I Norge bør foresatte stille krav til svømmeopplæring ved den enkelte skole.

Hva sier Kunnskapsløftet 2006 om svømmeopplæringen i grunnskolen?

I følge Kunnskapsløftet 2006 skal elever i grunnskolen få en grundig svømmeopplæring. Etter 4. trinn skal elevene være trygg i vann og være svømmedyktig, samt kunne ferdes ved og på vann og gjøre rede for farer. Etter 7. trinn skal elevene kunne utføre grunnleggende teknikker i svømming på magen, på ryggen og under vann. Etter 10. trinn skal elevene kunne svømme på magen og på ryggen og dykke, samt forklare og utføre livbergning i vann.

Lite avklart begrep.

Hva innebærer det å være svømmedyktig? I en studentundersøkelse gjennomført i 2011 kommer det fram at begrepet svømmedyktig er et lite avklart begrep i Tromsøskolen. Oppfatningen om hva svømmedyktig er, varierer fra å holde seg flytende til å kunne svømme 200 m både på rygg og mage. Samlet sett kan vi si at svarene omfatter en blanding mellom livredningsferdigheter og svømmeferdigheter. Reidar Nesheim, Norges Idrettshøgskole, har i mange år engasjerte seg i svømmefaglige spørsmål. Han laget i 2008 forslag på definisjon av hva svømmedyktighet er: Rull uti på dypt vann+ svøm 100 meter på magen + stopp og hvil (flyt på mage, rull over, flyt på rygg) samlet i tre minutter +svøm deretter 100 m på rygg. Er dette en begrepsavklaring som lærere kan sette som standard?

Tilgang på basseng

Hva er suksessfaktorer for god svømmeopplæring? Først og fremst må elever i grunnskolen ha tilgang til basseng. Undersøkelser viser at det siden år 2000 er over 200 basseng blitt stengt

i Norge, og det er bykommunene som sliter mest. I Tromsø kommune er det pr. i dag 8 basseng som sørver 35 barneskoler. Siden 2000 tallet er tre basseng nedlagt. **Er dette tendensen i andre kommuner også?** Videre bør elever ha rundt 40 skoletimer for å bli svømmedyktig, og disse timene bør gjennomføres mest mulig konsentrert. I Tromsø kommune skal elevene i følge Svein-Arne Johansen, skolefaglig rådgiver, ha 45 timer fra 1.- 7. trinn. I studentundersøkelsen svarer lærerne at det varierer fra 25 timer spredt ut over året, til 11 timer periodisk svømmeopplæring på 1.- 4. klassetrinn. Da får vi håpe elevene får de resterende timene på mellom- og ungdomstrinnet.

Lærerens kompetanse

Til slutt kommer vi ikke utenom lærernes kompetanse. En undersøkelse gjort av Opinion 2007, viser at nesten halvparten av de som underviser i svømming er allmennlærere uten fordypning/ tilleggstudning i kroppsøving og svømming. Studentundersøkelsen i Tromsø viser at 1/3 av svømmelærerne ikke har utdanning i kroppsøving/ svømming på 1. – 4. klassetrinn. Teorigrunnlaget for svømmeopplæring er i endring. Vanntilvenning og livbergende ferdigheter er veldig viktig. Videre er det mange år siden brystsvømming var den svømmearten man begynte med i begynneropplæringen. I følge Tromsø kommune sin kompetanseplan for lærere 2012-2015, vil det kunne bli arrangert kompetansehevingskurs for kroppsøving/ svømming ved behov. Vi kan ikke skjønne annet enn at Tromsø kommune **og andre kommuner** burde tilby etter- og videreutdanning i kroppsøving/ svømming for sine lærere, siden behovet er stort. **Og lærerutdanninger ved Universitetet og høyskoler** bør tilby forkurs i svømmeopplæring for studenter som er motivert for kroppsøvingsfaget.

Skrevet av Karin Danielsen og Ingrid Frenning

Ingrid Frenning, førstelektor i Kroppsøving, UiT

Karin Danielsen, universitetslektor i Kroppsøving, UiT